

Ochrona przyrody stanęła

NIERUCHOMOŚCI | W razie upadku drzewa na przechodnia czy auto właścicielowi grozi zapłata odszkodowawcza i proces. Sam nie może jednak go wyciąć

MAREK DOMAGALSKI

Podczas wichury w czerwcu 2009 r. od klonu na posesji Ewy P. odłamał się jeden konar, a drugi przechylił na ogrodzenie. Właścicielka uznała, że uszkodzone drzewo zagraża bezpieczeństwu ludzi i pojazdów parkujących na posesji, wycięła więc resztki drzewa. Po kontroli na zlecenie miasta ustalono, że usunęła drzewo bez zezwolenia i prezydent nałożył na nią 25 tys. zł kary za nielegalną wycinkę.

Nie pomogły wyjaśnienia, że musiała działać natychmiast, drzewo wycięła specjalistyczna firma i zrobiła to na żądanie zaniepokojonych sąsiadów. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 19 lipca (sygn. II OSK 810/11) orzekł, że nawet drzew, które uszkodziła wichura, nie można wyciąć bez zezwolenia i usprawiedliwiać tego stanem wyższej konieczności, zagrożeniem życia bądź zdrowia. Właścicielka mogła wyłącznie posprzątać połamane konary, podeprzeć nadłamanymy pień lub zabezpieczyć teren przed dostępem ludzi.

Wcześniej Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi powiedział w tej sprawie, że ustawa o ochronie przyrody nie zawiera przepisów o stanie wyższej konieczności wyłączającym bezprawność deliktu administracyjnego polegającego na usunięciu drzewa bez ze-

zwolenia. Nie można więc usprawiedliwiać bezprawnej wycinki zagrożeniem życia bądź zdrowia czy interwencjami mieszkańców posesji.

Bez praw na posesji

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody jedyne, co właściciel bez zgody urzędu może wyciąć, to drzewka mające mniej niż dziesięć lat, owocowe i na plantacjach. Za ich usunięcie nie pobiera się opłaty, nie pobiera się jej też za usunięcie drzew, które posadzono lub wyrosły na nieruchomości po zakwalifikowaniu jej w planie zagospodarowania przestrzennego na cele budowlane, które obumarły lub nie rokują szansy na przeżycie, ale niezbędne jest uzyskanie zgody urzędu.

Procedura uzyskiwania tej zgody jest jednak dość czasochłonna (szczegóły w ramce). Prawnicy zgodnie mówią, że to prawo wymaga zmiany.

Praktyka pełna absurdów

- Pojechałem po burzy na swoją działkę, która leży przy zrosie, i zobaczyłem, że kilka wysokich brzoźek uschło i że powinienem je wyciąć natychmiast, gdyż mogą spaść na jezdnię. Tymczasem w gminie zażądali złożenia podania z załącznikami i mapki z opisem

CO MÓWIĄ PRZEPISY

Wycinka tylko z burmistrzem

- Drzewo lub krzewy można usunąć z nieruchomości tylko po uzyskaniu zezwolenia wójta (burmistrza, prezydenta).
- Urząd przed wydaniem decyzji dokonuje oględzin nieruchomości i ma miesiąc na jej wydanie.
- Wniosek powinien zawierać: tytuł prawny do nieruchomości, przeznaczenie terenu i termin zamierzonego usunięcia drzewa, nazwę gatunku, obwód pnia na wysokości 130 cm, przyczynę wycinki, rysunek lub mapę określającą usytuowanie.
- Rygorów tych nie stosuje się do drzew owocowych, na plantacjach i do tych, których wiek nie przekracza dziesięciu lat (do niedawna było pięć lat).

Na podstawie art. 83 ustawy o ochronie przyrody

drzew. Uzyskanie zgody zajmie mi kilka miesięcy. Gdyby drzewka były bardziej uschłe, złamałbym je własnymi rękami, ale siekiery boję się użyć ze względu na kary - mówi Józef N. spod Sochaczewa.

Katarzyna i Władysław P., właściciele nieruchomości na obrzeżach Krakowa, ścięli gałęzie spróchniałej w 80 proc. wierzby, która im zagrażała, i zostali ukarani 25 tys. zł, a sądy administracyjne dwóch instancji im nie pomogły.

- Zgłaszałem wniosek, by zawiesiły postępowanie do czasu zbadania tych przepisów przez Trybunał Konstytucyjny, ale go nie uwzględniły - mówi mec. Andrzej Szypuła, ich pełnomocnik, który złożył także skargę do TK (już cztery czekają na rozprawę). - Gdyby ktoś ukradł tę wierzbę, dostałby drobną grzywnę. Ten rygoryzm

narusza też własność, gdyż uniemożliwia właścicielowi normalne korzystanie z tego, co do niego należy.

Podobnego zdania jest Rafał Dębowski, adwokat specjalizujący się w prawie nieruchomości:

- System ochrony przyrody musi być zweryfikowany. Ochrona przyrody nie jest jedną wartością, nie może uniemożliwiać ochrony innych wartości, takich jak życie czy zdrowie ludzi, zwierząt, wreszcie bezpieczeństwa. Jest coś fundamentalnie nie w porządku, jeśli można zabić człowieka dla ratowania życia innego, a nie można ściąć drzewa, aby usunąć zagrożenie dla ludzi. ■

@ więcej na ten temat znajdziesz:

www.prawo.rp.pl

na głowie

♦ OPINIA

prof. Hubert Izdebski

*z Uniwersytetu Warszawskiego,
specjalista prawa
administracyjnego*

DLA „RZ”

MAREK SADOWSKI

Sprawa ta pokazuje szerszy problem: stosowania kar administracyjnych z rozlicznych ustaw, które przewidują różne ich przestanki, ale też różne wyłączenia. Zajmował się kiedyś tą kwestią Trybunał Konstytucyjny i wskazał, że takie rygory mają charakter represyjny, więc powinny być przy nich stosowane zasady wyłączenia odpowiedzialności, jak w prawie karnym. A więc z uwzględnieniem stanu wyższej konieczności czy braku winy, gdy np. wycinki dokonuje profesjonalna firma. W tej sytuacji właścicielka powinna się zwrócić do Trybunału o zbadanie tej ustawy, która narusza zasadę proporcjonalności rygorów, zarówno gdy chodzi o zakazy, jak i o sankcje.

♦ OPINIA

Jerzy Naumann

*adwokat, były prezes
Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
Adwokatury*

DLA „RZ”

MAGDA STAROWIEYSKA

Pogląd, że „nie można usprawiedliwiać nielegalnego wycięcia drzewa stanem wyższej konieczności, zagrożeniem życia bądź zdrowia”, nie wytrzymuje krytyki. To prawo służy człowiekowi, a nie człowiek prawu. Myślenie odwrotne prowadziłoby do absurdalnego wniosku, że raczej trzeba poświęcić życie, niż naruszyć prawo. Ludzki świat jest tak urządzony, że w każdym aspekcie naszego życia postępujemy zgodnie z określoną hierarchią wartości. Gdy dochodzi do ich kolizji, wartość mniejszą poświęcamy, by ratować wartość wyższą. Nie ma takiego prawa (wyłączając stan wojny), które wyprzedzałoby wartość najwyższą, jaką jest ludzkie życie. Jeśli zatem nawet tysiącletni utamany konar bezpośrednio zagraża ludzkiemu życiu, to zdrowy rozsądek oraz sędziowska wrażliwość na człowieka nakazują chronić życie, a nie drzewo.